

לידות של תאומים – תופעה עולמית?

תאומים. אולי שיעור ההישרדות בחיים של עוברים תאומים עלה במקצת, הודות לשיפור בממשק הבריאות בכלל וממשק הפרות ההרות בפרט.

לבסוף, יש ליחס מידה מסוימת של ארועי לידות תאומים לטיפולים הורמונליים של פרות בעיתיות. אחדים מטיפולים אלה עלולים לגרום לביוץ יתר בעת הייחום הבא אחרי הטיפול.

עד כאן מתוך המאמר האמריקני, שבהמשכו מוזכרות הבעיות הנגרמות לעתים קרובות כתוצאה מלידת תאומים, אשר ידועות לנו דיין. בסיום המאמר מיעץ המחבר לבוקרים בקשר לטיפול מוגבר ומשופר הדרוש לפרה שהמליטה תאומים.

★

נראה שהנושא כולו חשוב דיו כדי לבדוק אותו ביסודיות אצלנו. מקובל להניח שבעדר הישראלי ארוע לידות תאומים מהווה כ-3% בלבד מכלל ההמלטות, זהו המספר שנלקח בחשבון בחישובים הסטטיסטיים, למשל בנתוני הטיפול. אך ד"ר אורי ספקטור דיווח על ארועים של בין 5.7% לבין 8.75% ב-5 משקים שבטיפולו בשנת 1980/81: מה משקלה הכלכלי של התופעה? האם יש צורך – וטעם – לנסות ולהפחית את ממדי התופעה? ואיך? כל אלו – ואחרות – הן שאלות אשר רצוי שחוקרינו והעוסקים בנושא יתנו עליהן תשובה.

 * אנו מברכים את ידידינו חתני פרס קפלן *
 * צוות הרפת בקיבוץ יוטבתה *
 * ודן קלי – מהשרות להזרעה *
 * עלו והצליחו *
 * המחלקה לבקר, שה"מ *
 * *****

בחוברת הקודמת של "משק הבקר והחלב" התפרסמה רשימתו של ד"ר אורי ספקטור "לידות של תאומים – תמונת המצב", הדנה בתופעה, המורגשת לאחרונה במשקים רבים, של ריבוי לידות תאומים. גם אן בכר, בטור שלה "דפים מפנקסה של רפתנית בגליל", הזכירה את הנושא בחוברת הקודמת ואף חזרת ומזכירה אותו בחוברת זו.

והנה מצאנו בירחון אמריקני מאמר¹ הדן בתופעה דומה בעדרי החלב בארה"ב ואף מונה גורמים אפשריים היכולים להסבירה. להלן תמצית הדברים שבמאמר.

בעוד שיעור לידות התאומים אצל פרות הולשטיין בארה"ב הוא 4%, נמצא ש-7-8% של פרי ההזרעה המלאכותית (באמריקה!) הינם בני זוג של תאום. לפי כך יש לצפות אף לריבוי ארועי לידות התאומים בעתיד, בעקבות תורשתיות התכונה.

נראה שקיים יחס חיובי בין רמת תנובת החלב לבין ארוע לידות תאומים. לכן יתכן שהסלקציה לתנובות גבוהות יותר, במשך דורות אחדים, גרמה, חלקית לפחות, לריבוי לידות תאומים אצל פרות חלב.

יתכן שגם להזנה יש חלק בתופעה. לפעמים ניתן להגביר את גרוי השחלות של בהמות לביוץ מוגבר בעזרת "שטיפה תזונתית" של הבהמות. למשל, העלאת רמת האנרגיה הנאכלת במשך שבוע או שבועיים לפני הייחום, עשויה לגרום לביוץ מוגבר אצל חזירות. יתכן שתופעה דומה קיימת גם אצל פרות, במיוחד כשהן ניזונות בכמויות גדולות של מזון מרוכז.

יתכן וגורם נוסף קשור בממשק משופר של בהמות הרות. פעם היה מובן לצפות לתמותת עוברים מוגברת אצל פרות מעוברות עם

¹ הורדו דיירימן, דצמבר 1981: "לידות תאומים בעליה", מאת ג'ק ה. בריט, פרופסור לפיזיולוגיה של הרבייה באוניברסיטת צפון קארוליינה